

egnahemsägaren

Medlemstidning för Egnahemsägarnas Riksförbund

**NYTT TILL
HEMMET**

SID. 4

**ARN
Vad är det?**

SID. 8

**DANSKT
MISSNÖJE**

SID. 10

**SVENSK
BYGGNADS-
VÅRD**

SID. 11-12

**ROSEN-
GRENS
SKAFFERI**

SID. 18

**RAKA RÖR
OCH KLOKA
KRÖKAR**

SID. 20

MALÖR

SID. 22

GOLVKLINKER MED VÄRME

SIDAN 14

NYA AVTAL

SIDAN 4

egnahemsägarna

ADVOKATFIRMAN ÅHLSTRÖM

Kostnadsfri rådgivning

Enligt avtal med Egnahemsägarna erbjuder advokatfirman kostnadsfri rådgivning till medlemmar med upp till 30 minuter per hushåll och kvartal i angelägenheter som berör fastighetsrätt.

Rådgivningen sker via telefon, e-post eller fax.

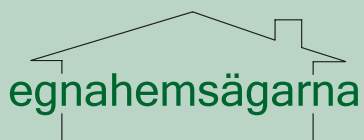
För närmare detaljer om villkoren för den arvodesfria rådgivningen kontakta Egnahemsägarnas kansli eller advokatfirman.

Advokatfirman Max Ahlström AB
Köpmangatan 3
722 15 Västerås

Telefonnr: 021 - 14 34 00
Faxnr: 021 - 18 77 00
E-post: max.ahlstrom@telia.com

- Fastighetsrätt, hyresrätt, affärsjuridik, varumärkesrätt, entreprenadjuridik, skadeståndsrätt, brottmål och familjerätt -

EGNAHEMSÄGARNAS RIKSFÖRBUND

MIN HUSSE ÄR MEDLEM I EGNAHEMSÄGARNA!

ÄR DIN?

OM INTE, BE HONOM KONTAKTA KANSLIET
ELLER GÅ IN PÅ HEMSIDAN OCH ANMÄLA SIG.

TEL 019 - 24 65 20

HEMSIDA: www.egnahemsagarna.se

Inledare

Våra gemensamma möjligheter

Vårt gemensamma förbund, Egnahemsägarna, är en möjlighet för alla medlemmar. Möjlighet att sprida budskap och få information genom vår hemsida och tidning. Möjlighet att få råd och hjälp av våra experter på teknik och juridik. Möjlighet att delta i en verksamhet som vill förbättra.

Vårt förbund har som mål att verka för det goda boendet. Alla vill ha trygghet i sitt hem. Alla vill ha information om förändringar som kan påverka vårt hem och miljön hemmavid. Genom att stödja Egnahemsägarna värnar vi aktivt om vårt boende. Vårt förbund kan ge stöd i protester mot dåliga förändringar, fusk och kommunala dumheter. Ett tydligt exempel på detta är det mål Egnahemsägarna vunnit mot en husfabrikant som haft oskäligen villkor i sina avtal och som ni kan läsa om i tidningen. Andra exempel är de ärenden vi arbetar med där våra medlemmar behöver stöd för att få rätt mot fabrikanter, hantverkare och kommunala instanser.

Under året vill vi fortsätta att utveckla förbundet till ett slagkraftigt och engagerat verktyg. Men utvecklingen och styrkan bygger på respons från dig som är medlem. Därför vill jag uppmana till att ta kontakt och tycka till. Vad är viktigt för dig? Vad tycker du att kommunen eller företagen ska göra där du bor? Ju mer frågor vi kan hjälpa till med, desto mer erfarenhet, kunskap och kraft får vi att dela med oss av.

Med önskan om ett fortsatt gott boende för alla

Bengt Rasmusson, ansvarig utgivare

Skriv till experterna

Våra experter hjälper dig att få svar på frågor om ditt boende.

Teknik Bo Karlsson, tekniker@egnahemsagarna.se, 0220-313 07

Juridik Max Ahlström max.ahlstrom@telia.com, 021-14 34 00

Miljö Nils Holmberg, nils.holmberg@ragnsells.se, 019-23 06 99

egnahemsägaren

Medlemstidning för Egnahemsägarnas Riksförbund

NUMMER 1 2007

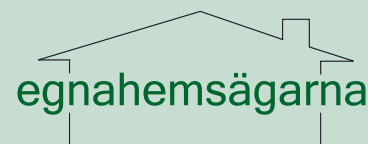
egnahemsägaren
är en medlemstidning för
Egnahemsägarnas Riksförbund
ISSN 1653-0411

Ansvarig utgivare:
Bengt Rasmusson, 031-53 31 87
bengt.rasmusson@rixmail.se

Redaktör:
Anders Lampinen, 019-24 65 20,
anders@egnahemsagarna.se

Kansli:
Anders Lampinen, 019-24 65 20
kansli@egnahemsagarna.se

Tryck:
AB Kontorsrutin, Örebro

Egnahemsägarnas Riksförbund

Box 9050

700 09 Örebro

Besök: Mosåsvägen 18, Örebro

Tel: 019-24 65 20

E-post: kansli@egnahemsagarna.se

www.egnahemsagarna.se

PlusGiro: 24 32 22-7

Nytt vid diskbänken

MORA IZZYTURNIE ny köksblandare med fällbar pip!

Mora Armatur har tagit fram en helt ny typ av kökskran med fällbar pip. Från Mora Armatur säger man att MORA IZZY TURNIE passar utmärkt i kök där det finns ett innåtgående fönster i direkt anslutning till diskbänken. Med ett enkelt handgrepp lossas en spärr för att fälla undan pipen när fönstret skall öppnas, dessutom finns en säkerhetsfunktion som gör att det inte går att öppna kranen i nedfällt läge. Vidare säger man från Mora Armatur att det finns fler exempel där man har behov av att kunna fälla undan

pipen. Ett sådant exempel är cocktailbarer och pubars bardiskar där vattenkranar bara används sporadiskt.

MORA IZZY TURNIE finns i ytbehandling krom.

KÄLLA: WWW.MORAARMATUR.SE/NYHEMSIDA/NYTT_TURNIE.HTM

Nya golv!

Marmoleum Click linoleumplattor. Inget lim behövs, du klickar fast golvet direkt på ett jämnt underlag. Plattorna finns i 15 olika färger. Passar i kök, vardagsrum, sovrum. Pris cirka 390 kr/kvm Forbo Flooring.

KÄLLA: WWW.FORBO.SE

Ett nytt hem på ett litet klick!

Nu kommer helt nya linoleumkollektioner som gör inredning både enkelt och roligt. Kvadratiska plattor som du kan lägga med eller utan lim. Blanda olika färger, välj enfärgat eller grafiskt svart-vitt. Marmoleum är plattorna som kan förverkliga golvet du alltid velat ha, med ett litet klick.

Marmoleum passar lika bra i köket som i sovrummet och med olika färger får du skiftande atmosfär och stämning. Därför har vi 31 färger i två kollektioner som du kan välja mellan.

Golvet är enkelt att torka av och klarar de flesta fläckar. Marmoleum är ett tyst och mjukt golv att gå på. Det går också utmärkt att lägga ovanpå golvvärme.

VIKTIGT - gultoning som försvinner

Nyttillverkade Marmoleumplattor kan ha en gultoning i färgen eftersom plattorna är gjorda av naturliga råvaror. Denna ton försvinner efter en kort tid i dagsljus och materialet får då sin riktiga färg.

Badrumsinredning i glas & krom

I sortimentet ges förslag till alla badrumsinteriorer. Ett brett sortiment med allt från små tvättfat och medelstora tvättfat, till mycket stora tvättfat. De är alla utförda i natrium och kaliumglas som har en högre grad av hårdhet i förhållande till andra glasarter. Detta ger våra produkter mycket stor beständighet mot repning samt sönderslagning eller att de blir hackiga. Glaset kännetecknas även genom en skön azurblå färgnyans och genomskinlighet.

I sortimentet ges förslag till alla badrumsinteriorer. Ett brett sortiment med allt från små tvättfat och medelstora tvättfat, till mycket stora tvättfat. De är alla utförda i natrium och kaliumglas som har en högre grad av hårdhet i förhållande till andra glasarter. Detta ger våra produkter mycket stor beständighet mot repning samt sönderslagning eller att de blir hackiga. Glaset kännetecknas även genom en skön azurblå färgnyans och genomskinlighet.

KÄLLA: WWW.EUROBAD.SE

Nya avtal och samarbeten

Egnahemsägarnas Riksförbund har tecknat avtal med Storuman Energi AB. Nya Elavtal kan tecknas av våra medlemmar fr.o.m den 1 mars 2007. Egnahemsägarnas logga kommer att finnas utlagd på Storuman Energi´s hemsida från ovanstående datum, vidare information kan erhållas genom att man klickar på den utlagda loggan eller ring Egnahemsägarnas kansli på telefon 019-24 65 20 för mer information.

Storuman Energi AB säljer el till kunder i hela Sverige. Vi är ett relativt litet och nytt företag på elmarknaden, som många gånger lyfts fram av media och konsumentsajter som ett föredöme vad gäller ärlighet, lågt pris och kundnytta.

Vår affärsidé bygger på att erbjuda ett bra elpris samt ge goda råd till våra kunder. Vi producerar ingen el - vi köper el på elbörsen och paketerar den till våra kunder, vilket gör att vi är lika glada över ett lågt elpris som våra kunder. Vi jobbar stenhårt för att leva upp till vår slogan "Svenska folkets elleverantör!".

Goda råd och rätt elpris

Vår kundtjänst svarar på frågor och lotsar dig till rätt elavtal på telefon och via mejl. Just nu är vi över 20 personer som längtar efter att få hjälpa dig till rätt elpris. När den svenska elmarknaden avreglerades gick vi i täten för att svenska folket skulle kunna köpa el till rätt pris. Vi har lyckas bra!

Kundtjänsten ligger i Lappland

Vår kundtjänst (och resten av företaget) ligger i Lappland, den del av Sverige där större delen av elkraften produceras. Det känns bra att skapa arbetstillfällen i glesbygden, något som vore omöjligt utan förtroendet vi har hos våra kunder.

Nils-Gunnar From
VD

Öppettider

Du kan ringa Dygnet Runt för offerbeställning och prisinformation. För övriga ärenden är våra öppettider: På dessa tider når du vår Kundtjänst i Storuman tillsammans med övriga anställda, vilket gör att du har stor möjlighet att få svar på dina frågor. **Hemsida: www.storumanenergi.se**

Telefon 0951-103 35, Fax 0951-103 37, E-post info@storumanenergi.se

**Måndag torsdag 8:00-16:30,
Fredag 8:00-15:00**

Vidare så pågår det förhandlingar angående avtal/samarbete med ett rikstäckande mäklarföretag. Företaget har ett flertal kontor över hela landet. Under vårens gång kommer ny information att läggas ut på Egnahemsägarnas hemsida: www.egnahemsagarna.se, ni är även välkomna att ringa kansliet för ytterligare information.

Det pågår även diskussioner om försäkringar som eventuellt skall marknadsföras i Egnahemsägarnas eget namn, men i det här fallet får vi också lov att återkomma med mer information under vårens gång. När nya avtal kommer att vara helt klara och undertecknade av alla inblandade parter, så kommer information att tillhandahållas via kansliet hos Egnahemsägarna och på hemsidan.

Samarbeten som tidigare är klara, är med Svenska Byggnadsvårdsföreningen och med LRF försäkringar. I det här numret av medlemstidningen Egnahemsägaren har vi med en presentation av LRF´s försäkring "Malör" och en artikel som tidigare har varit publicerad i tidskriften "Byggnadskultur" som är medlemstidning hos Svenska Byggnadsvårdsföreningen.

Bergvärme kan löna sig men installatörerna får kritik

Är det värt att satsa på en bergvärmepump? Konsumentverket, Energimyndigheten och SP har frågat 250 hushåll om de är nöjda med investeringen. Resultaten visar att bergvärme lönar sig, men att det kan finnas problem. Många installatörer får kritik.

I fem av hushållen mättes även energibesparingen under ett år.

Har man vattenburen värme, vill sänka energikostnaderna och tänka på miljön kan en bergvärmepump vara ett gott val. Men det finns en hel del att fundera på inför köpet.

Det visar resultaten av en enkät till 250 hushåll och djupintervjuer i 25 hem. Många klagar över oljud från pump och radiatorer och kyla i pannrummet där oljepannan tidigare gav spillvärme. Kritik mot installatörerna är vanlig och gäller felaktiga råd, otillräcklig service och bristande instruktioner för driften.

Hushåll med hög förbrukning av värme och vatten tjänar mest på ett byte. När Statens Provnings- och forskningsinstitut, SP, följde fem hushåll under ett år visade mätningarna att samtliga tjänat på investeringen. I snitt fick de 80-90 procent av sin energi från bergvärmens, och de gjorde en energibesparing på cirka 60 procent av husets energibehov. I ett fall var värmepumpen dock mindre effektiv än väntat.

Här är några råd utifrån hushållens erfarenheter:

Installatören bör vara certifierad och ha god kunskap om systemet.

Energikalkylen måste beräknas på flera år bakåt i tiden, inte bara ett.

Borrhål och värmepump bör tas på totalentreprenad.

Årlig energiförbrukning, busets storlek och vanor bör styra dimensioneringen.

Huset bör ha välisolerade väggar, golv och tak.

Borrhål och kollektorslinga ska ha rätt dimension, enligt energibruksnormen.

Radiatorerna bör vara stora, breda och tillräckligt många.

Hushåll med oljepanna har mycket att vinna på ett byte till bergvärme.

Vinsten minskar dock med höjt elpris. Viktigt är att man anlitar en certifierad och kompetent installatör. I offerten ska det tydligt framgå vad installationen omfattar, säger Anders Odell, Konsumentverket.

KÄLLA: WWW.STEM.SE

fordon i vissa fall. Dessutom skall kommunen även fortsättningsvis kunna ansöka om bidrag ur fonden till kampanjer i syfte att samla in och skrota övergivna bilar. Syftet med förslaget är att fondens medel skall användas till åtgärder som dels främjar skrotningen av äldre bilar som saknar katalysator, dels syftar till att få bort övergivna bilar.

Som en följd av att systemet med skrotningsavgifter och skrotningspremier avvecklas kan merparten av bestämmelserna i bilskrotningslagen (1975:343) upphävas. Skrotning av uttjänta bilar är en avfallsfråga och de bestämmelser i bilskrotningslagen som bör gälla även fortsättningsvis föreslås att flyttas till 15 kap. miljöbalken eller till en ny förordning om bilskrotningsverksamhet meddelad med stöd av myndiganden i 15 kap. miljöbalken.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2007.

Bilskrotningsfonden Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslår regeringen att det nuvarande systemet med skrotningsavgifter och skrotningspremier upphör och att bilskrotningsfonden avvecklas. Förslaget är en följd av det utökade och tydligare producentansvar som regeringen avser att införa med en ny förordning om producentansvar för bilar. Hur bilskrotningsfondens inestående medel skall användas föreslås bli reglerat i en ny lag om bilskrotningsfonden.

Förslaget innebär att fondens medel används till att betala ut en skrotningsersättning för bilar av en årsmodell äldre än 1989 och till kommunen för bilar som kommunen har omhändertagit enligt lagen (1982:129) om flyttning av

Ny kemikalielagstiftning i EU för bättre miljö och hälsa

EU-parlamentet och ministerrådet har nått en överenskommelse om EU:s nya kemikalielag REACH. Industrin får ansvar att bevisa att produkter inte skadar människor och miljö. Farliga ämnen ska ersättas med mindre farliga när sådana finns. Skyldigheten ökar att informera konsumenterna om vad varor och produkter innehåller för farliga kemikalier. Uppgörelsen innebär att EU får den hårdaste kemikalielagstiftningen i världen. Läs mer: www.regeringen.se/sb/d/8093/a/73452

Teknik och juridik

Vattenskada i badrum

Ärende hos medlemmen Anders Hård af Segerstad i Västerås. Anders drabbades av en vattenskada i badrum för ett antal år sedan och hade Folksam som försäkringsbolag. Markströms Bygg och Inredning utförde arbetet på order av Folksam, tyvärr har samma typ av skada ånyo inträffat.

Nu har vår medlem Länsförsäkringar som försäkringsbolag, som också har reparerat den nya skadan som uppstått.

I samband med reparationsarbetet frilades rörkonstruktionen varvid konstaterades att rörarbetet ej var normenligt utfört. Bland annat var järn och koppar hoplött vilket blir galvaniskt element. Vid samtal med Folksams tekniker Gillberg, framkom att någon faktura från rörarbetet ej fanns. Anders H. har ej heller informerats om att rörutförandet var felaktigt då Markströms utförde arbetet.

Anders H. har den uppfattningen att Markströms arbete ej var rätt hanterat och som en följd av detta har läckage uppstått igen, vilket föranlett en ny reparation av vattenskadan. Folksam har anlitat Markströms och

vår medlem har inget avtalsförhållande med dem. Med ovanstående som grund kräver Anders att Folksam betalar tillbaka den självrisk han tidigare betalat in till försäkringsbolaget.

Källaröversvämningar i Hallsberg

Kommunen har ett system med vattenreservoarer mot den bakgrund att marken är mycket jämn, så det är svårt att bli av med dagvattnet vid regnperioder. Emellertid kan vatten ledas ut via Puttlabäcken och ån som transporterar vattnet till reservoarer (sjöar).

Enligt min mening skall dessa reservoarer leda ut vattnet fortast möjligt till sjön Vättern för att kunna ta emot vatten vid regnperioder, utan att vattennivån stiger i fördämningarna och därmed kan översvämma våra medlemmars källare.

Det viktigaste kommunen nu kan göra är att se till att vattenmassorna i reservoarerna kan rinna ut i sjön så fort som möjligt vid kraftiga regn, för att vattennivån inte kan stiga så att källarnivåerna blir översvämmade.

I Hammar söder om Askersund har vi en medlem som vars vägförening inte har löst problemen med att vattenmassor rinner in på tomten vilket är ett problem för byggnaden

Marken på gatuområdet är ej tillfredsställande asfalterad utan det finns en brunn som ej tar vattnet pga av att lutningen till brunnen inte är riktig. Vattnet sugts upp av gruset och kan således nå vår medlems tomt.

Vidare har man asfalterat en rännadal på gatan utanför garageinfarten. Kanten på rännalden ut mot gatan är högre än rännaldskanten mot garageinfarten. Det är som gjort att vatten kan rinna in på gara-

geinfarten. Vidare har en bula på garageinfarten gjorts vid entrén till huset vilket medför att man kan göra sig illa när det blir is på bulan.

Jag skrev ett brev till ordföranden i vägföreningen

Det vore lämpligt att göra lutningar från utsidan längs hela garageinfarten samt marken utanför tomten till brunnen med ca 6 cm lutning så att brunnens överkant blir djupast stället för vattenavrinningen från gatan och den nedförsbacke som det sannolikt rinner mycket vatten från.

Vidare måste gatemarken asfalteras till brunnen för att marken inte skall suga upp vatten till tomten och husdräneringen. Vi hemställer att detta snarast blir utfört.

Lag enligt Miljöbalken Kap 9 och 1 paragrafen förbjuder vatteninträning till tomt från annan tomt eller gata.

Tekniker Bo Karlsson

Överklagande angående beslut om avslag i ärende

Mark och Fastighetsnämnden i Surahammars kommun har beslutat att boende vid Borgåsen skall bekosta Borgåsenvägen för kostnader för underhåll, belysning och snöröjning. Kommunen äger marken till vägnätet.

Boende på Borgåsen hävdar att de inte skall betala kostnader för Borgåsenvägen mot den bakgrund att andra villaägande kommuninnevanare inte behöver betala underhåll för vägar som de bor vid och använder.

Egnahemsägarnas Riksförbund har fastighetsägarnas uppdrag att överklaga Mark och Fastighetsnämndens beslut i ärendet.

Tekniska o juridiska avd.
Bo Karlsson

Vad är Allmänna reklamationsnämnden?

Allmänna reklamationsnämnden, ARN är en statlig myndighet. Vi arbetar som en domstol för att lösa det som kallas konsumenttvister. Du är konsument när du till exempel köper en bil av ett företag. Vi kallar företaget för näringsidkare. Om du som konsument köper en bil som är dålig och näringsidkaren inte vill hjälpa dig att lösa problemet kan det bli en konsumenttvist. Det kan också bli en konsumenttvist om du har köpt en tjänst och får problem. Det kan till exempel vara en mäklare som ska hjälpa dig att sälja din lägenhet.

Du kan då skriva en anmälan till ARN. Både du och näringsidkaren får möjlighet att tala om hur ni ser på saken. Ni får också ge in de bevis ni vill att nämnden ska se. Nämnden föreslår sedan hur problemet ska lösas. Det kan till exempel vara att näringsidkaren ska ta tillbaka den dåliga bilen. Konsumenten ska då få pengar tillbaka. Det är gratis att göra en anmälan till ARN. Du får vänta omkring 6 månader medan ARN arbetar med din anmälan. På de här lättlästa sidorna kan du läsa mer om hur ARN kan hjälpa dig. Du kan också läsa om vad ARN inte kan hjälpa dig med och vilka andra som kan ge råd och hjälp. Du hittar också adress och telefonnummer till ARN.

ARN kan inte ge råd till dig innan du gör en anmälan. Det är därför bäst att först prata med kommunens konsumentvägledare när du har köpt något och får problem. Konsumentvägledaren vet vilka regler som gäller och hur du gör en anmälan.

Vad kan du anmäla till ARN?

Du kan göra en anmälan till ARN om du är konsument och har fått problem när du har köpt något av ett företag, en näringsidkare. Du kan alltså inte anmäla till ARN om du har köpt en dålig bil av en annan privatperson. ARN löser inte heller tvister mellan två företag. ARN kan inte pröva tvister om det handlar om små summor. Därför finns det några olika gränser för när ARN kan pröva en tvist. Du måste kräva mer pengar än de här gränserna:

- * 500 kronor om du har köpt till exempel kläder eller skor.
- * 1 000 kronor om du har köpt till exempel tv, kylskåp, bil, en semesterresa, möbler eller lämnat kläder på kemtvätt.

Gör en anmälan till ARN

Du måste göra anmälan inom 6 månader. Tiden räknas från den dag då näringsidkaren sade nej till dina krav, till exempel att du vill ha pengarna tillbaka. Du ska göra en kopia på anmälan och skicka båda till ARN.

Här hittar du anmälningsblanketter. (http://www.arn.se/templates/Page_____26.aspx) Du kan också ringa till ARN's röstbrevlåda och beställa blanketter. Telefonnumret är 08- 555 017 30. Du måste tala om ditt namn när du gör en anmälan. ARN har ett dataregister. Där sparas alla anmälningar, beslut och information om näringsidkarna gör som ARN tycker. I registret finns också ditt namn och din adress. Anmälningar i registret är offentliga. Det betyder att den som vill, har rätt att se din anmälan. Det betyder också att du har rätt att se om andra människor har anmält det företag du har problem med.

Här kan du också få hjälp

Det finns andra som kan ge dig råd och hjälp innan du gör en anmälan eller om det inte går att göra en anmälan till ARN. Börja med att prata med konsumentvägledaren i din kommun.

Här kan du hitta konsumentvägledning i olika kommuner.

<http://www.arn.se/> eller <http://www.konsumentvagledare.konsumentverket.se/>

Ring eller faxa

Telefonnumret till ARN är 08-555 017 00.

Vi svarar på frågor måndag-fredag klockan 9-12.

Vill du skicka fax är numret 08-555 017 01.

Besök oss

Vårt kontor finns på Teknologgatan 8 C i Stockholm med ingång från gården.

Vi svarar på frågor måndag-fredag klockan 9-12.

Skriv brev till oss

Adressen är: ARN, Box 174, 101 23 Stockholm

Vår e-postadress är arn@arn.se

Allmänna reklamationsnämnden

Egnahemsägarna - Älvsbyhus AB, dom i marknadsdomstolen

Avgörande 2006-11-17, 2006:32

Egnahemsägarnas Riksförbund mot Älvsbyhus AB angående avtalsvillkor avseende småhusentreprenad.

2006:32

Egnahemsägarnas Riksförbund mot ÄHU AB. - I ett standardavtal avseende småhusentreprenad har villkor om att besiktning skall ske mot av entreprenören uppsatta standardutförande och toleranser och om att besiktningsmannen skall vara anställd hos entreprenören ansetts oskäliga enligt avtalsvillkorlagen

Domslut

Marknadsdomstolen förbjuder ÄHU AB vid vite av femhundratusen (500 000) kr att vid försäljning av småhus till konsumenter använda avtalsvillkoren

Besiktning sker mot av Älvsbyhus
uppsatta standardutförande och toleranser
och

Besiktningsmannen är anställd hos entreprenören, eller väsentligen samma villkor.

SE ÄVEN VÅR HEMSIDA: www.egnahemsagarna.se, DÄR FINNS HELA DOMEN I PDF-FORMAT

Se även nästa sida, mer om Älvsbyhus

Erfarenheter och åsikter från Gert Anserius, besiktningsman och medlem i KDV i Karlskoga

Lagstadgad kvalitetsbesiktning vid överlåtelse av fastigheter

Vid i första hand privat överlåtelse av fastigheter sker mer sällan en riktig kvalitetsbesiktning av fastighetens status. De i annonser förekommande rubriceringar på lediga hus "Varudeklarerat" eller "Besiktat" är ofta en för säljaren och fastighetsmäklaren gjord begränsad besiktning. I dessa "besiktningar" saknas ofta viktiga omständigheter som köparen mer eller mindre är skyldig att undersöka. Man kan läsa mer om detta som s k Jordabalksbesiktning" i 4 Kap 19 § Jordabalken. Man brukar säga att köparen har dubbel undersökningsplikt mot säljarens upplysningsplikt.

En kvalitetsbesiktning bör och skall innehålla väsentliga moment som i första hand tar tillvara köparens rättigheter. Den bör innehålla okulärbesiktning, om än partiell, samt fuktmätning, om än begränsad samt kvalificerad riksbedömning av väsentliga delar och omständigheter i och för en fastighet.

I samband med vissa överlåtelser finns en slags försäkring för säljaren i fall det skulle uppstå s k dolda fel. Dessa försäkringar kan invägga både säljare och köpare i en falsk trygghet. De innehåller ofta ett antal viktiga undantag.

Ett husköp är ofta livets största ekonomiska insats. Gäller ofta unga familjer.

Tyvärr finns det därvid alltför många som köpt "grisen i säcken", i synnerhet när det gäller fuktskador, radon, konstruktionsfel, etc.

Snart är det enligt uppgift aktuellt med obligatorisk energideklaration av fastigheter. Detta bör då vara särskilt angeläget vid överlåtelser.

Min uppfattning är att det bör införas obligatorisk och auktoriserad kvalitetsbesiktning vid överlåtelse av i först hand privata fastigheter.

Den bör införas snarast vid överlåtelse, separat eller i kombination med obligatorisk energideklaration, också vid överlåtelse.

Artikel i Helsingborgs Dagblad Danskt missnöje med Älvsbyhus

”Danska husköpare är i tvist med trähusföretaget Älvsbyhus. Sedan 1999 har företaget byggt hus i Danmark med otillåtna badrum och dåliga tak, enligt en ingenjörsfirma. Älvsbyhus uppges ha vägrat hjälpa de som drabbats. MALMÖ/KÖPENHAMN. Hundratals danska familjer påstås ha kommit i kläm efter att ha köpt sina småhus från svenska Älvsbyhus. Företaget hävdar att det inte har hamnat i tvist med fler än tioalet husköpare i Danmark.

Sedan 1999 har den svenska huskoncernen, Nordens största trähusföretag, byggt hus i Danmark med otillåtna badrum, tvivelaktiga undertak och takkonstruktioner som kan börja svikta, uppger den danska ingenjörsfirman Cowi för tidningen Ekstra Bladet.

Företaget har enligt tidningen vägrat att hjälpa de drabbade kunderna. Om dessa vill få felen rättade måste de individuellt driva saken i rättsprocesser som kan ta fem-sex år.

Gör husägarna ingenting får de bära ansvaret för problemen när huset en dag ska säljas vidare.

Då kommer den byggsakkunnige i sin rapport att peka på flera av felen, säger byggrådgivaren Lasse Lyck från Bolius, ett oberoende rådgivningscenter för egnahemsägare.

Han anser att Älvsbyhus strategi är att tvinga den enskilda kunden in i en uppslitande rättstvist för att få rätt.

Jag har aldrig tidigare sett ett byggföretag uppträda så stelt, säger han till tidningen.

Advokat Lonnie Nielsen i Århus har drivit flera rättssaker mot Älvsbyhus och anser att företaget etiskt har kommit på avvägar.

Det kan inte vara riktigt att konsumenterna ska släpas igenom hela rättsmaskineriet för att få rätt, säger hon.

Älvsbyhus säljer årligen cirka hundra hus i Danmark. Företagets vd Donald Johansson medger att skärpta danska byggnormer gjorde att husens badrumsbeklådnader, som är godkända i Sverige, inte var tillåtna i Danmark. Därför ändrades badrummens utförande 2003 trots att företaget ser de danska reglerna som ett handelshinder i strid mot EG-rätten.

I februari 2006 dömde en dansk domstol Älvsbyhus att betala 207 000 kronor till en husköpare för bland annat ett innertak som hade ”rynkat” sig. Företaget överklagade för att det i stället vill rätta till felet. Överrättens dom kommer i senare.

Johansson frågar sig också varför takkonstruktioner som räcker till för de snömassor som kan falla i Norrbotten inte skulle vara tillräckliga för snön i Danmark.

Vi ser fram emot att få veta hur ingenjörsfirman Cowi vill att förstärkningen ska göras, säger han.”

[HTTP://HD.SE/INRIKES/2006/11/26/DANSKT-MISSNOEJE-MED-AELVSBYHUS/](http://hd.se/inrikes/2006/11/26/danskt-missnoeje-med-aelvsbyhus/)

Bygga nytt!

Går du i byggtankar, helt nytt eller tillbyggnad? Då kan det vara bra att veta vad lagen säger. Förr i tiden kontrollerade kommunen allt nybygge.

I dag ligger hela ansvaret för att alla lagar följs på den som bygger.

Till- och nybyggnation är kringgärdad av flera lagar och bestämmelser. Dagens lagstiftning säger att varje byggherre ska ta hjälp av en kvalitetsansvarig. Detta gäller oavsett om man bygger själv eller inte.

Den kvalitetsansvarige kan ge goda råd och se till att lagar och regler följs under byggets gång. Deras uppgift är också att kontrollera varje viktigt byggmoment och sända kontrolldokumenten till kommunen.

Ofta är den kvalitetsansvarige knuten till det företag man handlar sitt hus ifrån, vilket kan vara till nackdel för husköparen, för att få rätt hjälp om något skulle gå gale. Trots att du har en kvalitetsansvarig ligger huvudansvaret för bygget hos byggherren det vill säga dig själv.

Välj gärna en kvalitetsansvarig med riksbehörighet och kontrollera personens referenser.

Undvik obehagliga överraskningar i form av extra räkningar genom att klara ut vad som ingår i arvodet till den kvalitetsansvarige.

Mer information går bland annat att hitta hos Konsumentverket: www.boende.konsumentverket.se

Varsam tillbyggnad av småhus

*Författare: Britt Wisth, byggnadsantikvarie Stockholm Stadsmuseum
Publicerad i Byggnadskultur nr 2/2006*

Det finns mycket att tänka på när man planerar en tillbyggnad av en villa som ligger i en kulturhistoriskt värdefull miljö. De flesta känner nog till att vissa förhållningsregler finns när det gäller äldre småhus, men detta kan också gälla för senare tiders hus.

Inte bara äldre märkliga villor med torn eller snickarglädje är skyddade. Även alldeles vanliga villor som är typiska för sin tid kan ha ett kulturhistoriskt värde och vara skyddade enligt gällande lag. *Britt Wisth berättar här vad som gäller för några villaområden av olika karaktär i Stockholm.*

Det är lätt att tycka att det är vars och ens ensak hur den egna villan ska byggas till: "Jag äger huset, behöver mera plats och har inte lust att flytta. Jag behöver fler sovrum, relaxavdelning, större kök, större matsal och stora altaner". Det är självklart att alla börjar med att tänka igenom de egna behoven.

Innan man börjar planera utbyggnaden är det klokt att undersöka vilka restriktioner som kan finnas. Detaljplanen kan vara gammal, kanske inte ändrad sedan huset byggdes. Tilläggsplaner eller andra dokument kan finnas hos kommunen. Ett besök i stadens byggnadsnämnds arkiv kan vara på sin plats. Där kan man också få en kopia på husets nybyggnadsritningar.

Att gå varsamt fram

Ta reda på områdets historia, när huset är byggt, hur det har ändrats sedan dess och om det finns fler likadana hus i omgivningen. Kanske går det att hitta fotografier från hur det har sett ut tidigare? Är området enhetligt med likartade hus eller är varje villa individuellt utformad? Det är också bra att tänka igenom vilka kvaliteter huset har idag, både när det gäller hantverksutförande och rumssamband.

I vissa områden finns inte så stora krav från samhället på utformningen av en tillbyggnad. Men det finns ju alltid grannar som kanske får sin bästa utsikt eller tidigare skyddade vård påverkad av närmaste grannens kreativa tillbyggnadsidéer, så visst kan det finnas skäl att gå varsamt fram ändå. Ambitionen att främja varsam hantvering av bebyggelsen varierar också kraftigt mellan olika kommuner.

Själv finner jag det mycket värdefullt att kunna uppleva arkitektur och stadsmiljöer i sin rätta historiska utformning och vill framhålla att de kulturhistoriska värdena utgör en stark grund för andra värden såsom rena trivselvärden och människans förankring i miljön. Idag kan man också tydligt se att de kulturhistoriska värdena hos en fastighet också utgör ett ekonomiskt värde.

I områden som är särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synpunkt finns

allmänna krav på hänsyn som preciseras i Plan- och bygglagen, PBL, och det är detta jag ska försöka klargöra. PBL har tre väl formulerade och användbara paragrafer som gäller byggnader med kulturhistoriskt värde.

Byggherrens ansvar

Observera att PBL:s paragrafer (Plan och Bygglagen) gäller även om åtgärden inte kräver bygglov. Detta ställer ofta till stor förvirring och är svårt att hantera. Det är alltid byggherrens ansvar att känna till gällande lag och att följa denna och det är byggnadsnämndernas ansvar att ha överinseende över att så sker. Det som kan hända om man har gjort en ändring, som visserligen inte är bygglovpliktig men som strider mot PBL, är att man kan få föreläggande från byggnadsnämnden om att återställa.

Vad säger Plan- och Bygglagen?

§ 3:10 Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.

§ 3:12 Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.

§ 3:13 Byggnaders yttre skall hållas i vårdat skick. Underhållet skall anpassas till byggnadens värde från

historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt samt till omgivningens karaktär. Byggnader som avses i 12 § skall underhållas så att deras särart bevaras. Lag (1994:852).

*fortsättning på
nästa sida*

Norra ängby

Typhusområde av riks intresse utan fullgott skydd i detaljplan. Som exempel på ett typhusområde har jag valt Norra Ängby. Här finns omkring 1500 småhus byggda till största delen 1931-1939. Stockholms egnahemsbyrå svarade för utformningen av hustyperna och ledde byggandet genom "självyggeri", d.v.s. att ägaren utförde eget arbete motsvarande 10 procent av husets totala kostnad. Arkitekt var egnahemsbyråns chef Edvin Engström och husen levererades i prefabricerade delar. Hustyperna är huvudsakligen tre: ett plan, ett och ett halvt plan och tvåvåningshus samt ett par små grupper med radhus. Dessutom finns bortåt femton olika varianter när det gäller detaljlösningar. Husen är grupperade så att det bildas sammanhängande stråk eller kvarter med samma hustyp, vilket ger både enhetlighet och omväxling i stadsbilden. De flesta husen byggdes på åkermark. Idag är den rika växtligheten påfallande. En del karaktärsträd som planterades utmed gatorna har hunnit dö ut.

För området gäller i huvudsak den ursprungliga detaljplanen, som är relativt generell och i de flesta fall anger att en femtedel av tomtytan får bebyggas och att husen får vara i två våningar med sadeltak. Planen följdes inte helt och ingen ändring har gjorts som stadfäster det som verkligen byggdes.

Tilläggsplan

Områdets kulturhistoriska värde blev tidigt uppenbart och redan 1981 gjordes en tilläggsplan till skydd för områdets karaktär. Här fastslogs stadens vilja att husen ska behålla sin ursprungliga höjd och karaktär. Regler för hur husen ska få byggas till preciserades i ett miljöprogram redan 1978. Miljöprogrammet för Norra Ängby anger bl.a. att tillbyggnad får ske i den "privata" zonen, inåt trädgården och att tillbyggnaderna ska ansluta till husens karaktär.

Senare har Norra Ängby utpekats som ett område av riksintresse för kulturmiljövården enligt Naturresurslagen, numera Miljöbalken. Därmed har skyddet förstärkts, samtidigt som kraven på förändring med tiden också har ökat. Avsikten med kulturskyddet är att behålla områdets karaktär. Det ska vara möjligt för kommande generationer att uppleva Stockholms största småstugeområde, att urskilja de olika hustyperna och hur denna arkitektur var utformad.

Stram arkitektur

De hus som byggdes var enkla, traditionella villor med panelade fasader utan markerade hörnlister och sadeltak med tegel. De har en stramt traditionell arkitektur och det förekommer utbyggda blomsterrum, slutna eller halvöppna verandor med rätvinkliga väggar. Ursprungligen fanns fyra kulörer föreskrivna för fasaderna: grårosa, mild grön, grå och beigegul. Enstaka byggare ville gärna ha ett traditionellt rödfärgat hus och fick tillstånd till detta efter särskild ansökan. Över entréerna finns oftast ett skärmtak med smäckra dimensioner. Husen är placerade på tomterna i samklang med grannhusen för att skapa gaturum av olika karaktär, några har gaveln mot gatan, andra långsidan, och tomtavgränsningen är i regel häck eller nätstaket.

Vid tillbyggnad av dessa hus finns några enkla regler att följa. Att bygga till mot gatan är inte tillåtet enligt tilläggsplanen. De hus som ligger med långsidan mot gatan har en självklar tillbyggnadsmöjlighet i vinkel mot trädgården.

Otillräckliga alternativ

Det har visat sig att de tillbyggnadsalternativ som angavs i miljöprogrammet inte var tillräckliga för de boendes behov. Många har börjat med att förstora och förhöja verandan, därefter har vinkeln som blev kvar fylls ut med rumsyta och en entrétillbyggnad med plats för wc har placerats på lämpligt ställe. I ovanvåningarna har breda takkupor byggts för att inrymma badrum. När dessa åtgärder inte har räckt har man föreslagit tillbyggnader, fortfarande mot trädgården, men i nästan hela husets bredd. Dessa tillägg har oftast kunnat tillstyrkas även av kulturmiljövårdande myndighet.

Norra Ängby. En grupp 1 1/2-planshus med de typiska ursprungliga verandorna. På lilla infällda bilden visas ett exempel på hur flera ändringar, kulör, fönstersättning, tillbyggnadsformer och räcken som inte hör hemma i denna byggnadstradition, medför att husets karaktärsdrag inte längre kan avläsas.

fortsättning på sidan 17

egnahemspumpen

För dig som är eller blir medlem i Egnahemsägarna i Örebro län

**Luft/luftvärmepump från PANASONIC,
bäst i test i Råd&Rön.
Halvera Din värmekostnad!**

**Panasonic
E9 EKEB
e-scroll**

18.900:-

- inklusive standard installation
- 1 kostnadsfritt servicebesök inom 2 år
- intrimning och instruktion
- 2 års garanti

**Luft/vatten för villor
som bergvärme fast billigare**

**Du som är medlem i Egnahemsägarna
Örebro län får en avfuktare
(värde 4000:-)
när du köper en luft/vatten.**

nyhet →

Namn: .....

Adress: .....

Postnr och ort: .....

Telefon: .....

IOS

EL • VÄRME/KYLA • ANTENN • LARM
www.ios-el.se

Porto
Betalt

Svarspost

20464934

693 20 Degerfors

Tel 0586-456 60, 070-545 68 98
www.ios-el.se

Klinkergolv med träbjälklag under

Det är viktigt att man kontrollerar och försäkrar sig om att man har en godkänd konstruktion. Golvspånskivan som sedan monteras skall vara minst 22 mm tjock. Sedan har du två tänkbara val: avjämningsmassa eller golvgips.

Avjämningsmassa:

Måla hela golvspånskivan med primer, för att öka vidhäftningen. Spackla sedan ytan med formstabil avjämningsmassa. Med formstabil menas att den inte buktar eller rör sig när den utsätts för fukt.

Golvgips:

Limma golvgipset mot spånskivan med ett av leverantören godkänt lim. För att fixera skivorna kan man under torktiden skruva fast dem. Dessa skruvar måste dock tas bort när limmet torkat. Prima sedan gipsskivorna.

Plattsättning

Nu kan du börja lägga klinkerplattorna. Var noggrann med att mäta upp rummet och planera plattsättningen så du inte får onödigt smala avslutningsbitar mot den ena väggen.

Kapa istället lite på båda sidor så blir det inte så märkbart. När du planerat läggningen kan du blanda fixet som du ska fästa plattorna i. Läger du någon form av mönster är det bra att använda sig av en ritad skiss, över hur du vill att det skall se

ut när det är färdigt. Se till att ha noggrant angivna mått för de olika storlekarna på plattorna, inskrivet i skissen.

Tänk på att inte lägga ut mer fix än vad du hinner sätta upp på tio minuter. För att applicera fixet använder du en tandspackel., tänderna på spackeln finns i olika storlekar. Läger du små plattor är det bra att använda sig av en mindre tandning.

Det är viktigt att få första raden rak. Använd dig av en regel, bräda eller ett vattenpass för att få raka och fina rader.

Lägg ett fogsnöre eller ett kackelkryss mellan plattorna för att försäkra dig om att mellanrummet blir detsamma på hela golvet. När plattorna är på plats ska fixet torka och golvet inte belastas.

Därefter ska golvet fogas. Välj en färg på fogen som du tycker passar bra. Ett tips är att inte välja för ljus fog, då smuts i fogen lätt blir synligt.

Fogmassan lägger du ut med en fogspackel diagonalt över fogarna. Innan fogen har torkat tar du en svamp och torkar bort överflödig fog.

När all överflödig fog är borttvättad och den känns torr ska du polera plattorna. Detta gör du med trassel för att få den slutliga finputsningen på plattorna

Gott råd: Kontrollera vilka krav ditt försäkringsbolag har för fuktspärr där du lägger klinkergolv.

Gå efter samma krav som försäkringsbolaget kräver för ett badrumsgolv när du lägger klinker i din hall. För våta skor, kängor och stövlar släpar in betydligt mer vatten än man egentligen tror.

Golvvärme

Det finns olika typer av golvvärme som läggs ut på olika sätt. Golvvärme på rulle, lösa kablar, vattenburen och elektriskt ledande plast är några exempel.

Golvvärme på rulle eller en s.k. värmematta har värmeslingorna fästa i ett självhäftande nät och avstånden mellan kablarna är fixerade. Finns i flera storlekar och rullas ut på underlaget.

Vill man köpa lös kabel kan man köpa ett paket med lös kabel på rulle. Rullarnas storlek varierar. Värmekabeln läggs sedan ut på underlaget med passande mellanrum och limmas på plats med smältlim.

Det säkraste sättet är att spackla in värmekabeln/mattan. Då ligger kabeln skyddad under resterande del av arbetet och risken för skador på kabeln minskar.

Olika typer av golvvärme har olika monteringsanvisningar. Se till att du följer den valda leverantörens anvisningar noggrant.

Tips!

Tänk på att inte sätta igång värmegolvet för tidigt. Öka temperaturen lite för varje dag, detta för att förhindra sprickbildning i fogarna och att plattor lossnar. Hör efter med inköpsstället om vad som gäller för just ditt golv.

Foto: Rune Frisk

Människan påverkar klimatet på jorden, det är forskarna eniga om. Våra utsläpp till atmosfären ger en ökad växthuseffekt som kan leda till stora klimatförändringar.

I Sverige står vägtrafiken för en tredjedel av utsläppen av koldioxid, den gas som bidrar mest till växthuseffekten. Våra nyregistrerade personbilar är dessutom bränsletörstigast och släpper därmed ut mest koldioxid per kilometer i hela gamla EU. Väljer du en miljöanpassad bil och kör smartare så minskar bränsleåtgången och har lägre påverkan på klimatet. Och du sparar pengar.

Vi hjälper dig! I den här broschyren finns bilarna som går på alternativa drivmedel och de med lägst bensin- och dieselförbrukning. Här hittar du information om koldioxidutsläpp och miljöklass för samtliga nya personbilsmodeller på den svenska marknaden, tillsammans med pris, fordonsskatt, garantier och tekniska data.

Du får också tips på hur du kan köra både billigare och mer miljöanpassat. Denna broschyr är framtagen i enlighet med ett EU-direktiv. Motsvarande översikt ges ut i varje EU-land. EU-direktivet (betecknat 1999/94/EG) säger att marknadsförare av nya personbilar ska informera om bränsleförbrukning på säljstället och i annonsering.

Bland annat ska denna broschyr finnas gratis och lättillgänglig hos alla återförsäljare av nya personbilar. Utöver detta ska det på säljstället finnas en lättillgänglig översikt och dessutom ska alla enskilda nya personbilar vara märkta med information om bränsleförbrukning, koldioxid och miljöklass. Även i andra broschyrer, instruktionsböcker, affischer och filmer ska informationen finnas.

Broschyren finns att ladda hem från: www.konsumentverket.se, titta under rubriken "Miljö"

Solceller håller minst 25 år

Nya mätningar bekräftar att 25 års livslängd på solceller är en realitet även i Sverige. Solcellsmoduler säljs vanligen med en garanti på 25 år. Det har ifrågasatts om denna garanti är realistisk i det svenska klimatet. När solcellssystemet på Bullerön i Stockholms skärgård monterades ned eftersom ön fått elnät från fastlandet erbjöds ett utmärkt tillfälle att mäta verkningsgrad för solcellsmoduler som varit i drift i 25 år.

Alla anläggningens tjugo moduler mättes utomhus i augusti 2006. Resultaten jämfördes med mätningar från det att systemet var nytt och ingen märkbar försämring kunde uppmätas för nitton av de tjugo modulerna. Den tjugonde modulen uppvisade en viss försämring, som i sin helhet kunde härledas till en enda skadad cell.

Inspektion av de övriga nitton modulerna visade mycket få synliga defekter. Inga celler hade spruckit och ingen så kallad gulning av inkapslingsmaterialet kunde skönjas. Gulning är annars ett vanligt problem för solcellsmoduler i varmare klimat än det svenska. På vissa solceller hade de tunna metallkontakterna på framsidan av cellerna rostat något, dock bara helt ytligt så detta var endast ett kosmetiskt problem. Endast i ett fall kunde man se att inkapslingsmaterialet hade lossnat något från cellytan. Inget av dessa fel hade någon mätbar inverkan på modulernas effektivitet.

Slutsatsen är att 25 års teknisk livslängd för solcellsmoduler är en realitet i det svenska klimatet. Med tanke på att modultekniken har utvecklats markant under denna period kan 25 års livslängd till och med antas vara i underkant. Jonas Hedström som ansvarade för mätningarna säger:

Det här förvånade oss egentligen inte alls. Vi har tidigare mätt på solcellsmoduler från både 1978 och 1984 och inte kunnat se någon försämring av prestanda. Sjöfartsverkets erfarenheter av över tjugo års solcellsdrift av fyra har också varit positiva. Troligen kan man säga att vi har ett gynnsamt klimat för solcellernas livslängd, jämfört med sydligare länder.

Mätningarna utfördes av Energibanken AB på uppdrag av SOEL-programmet, vilket stöds av Energimyndigheten, energiföretag, byggbranschen med flera och administreras av Elforsk AB.

Kontaktperson på Energimyndigheten är Maria Hall 016-544 21 74
Energimyndigheten, <http://www.energimyndigheten.se>

Barn och datoranvändning (tillägg till notis i föregående nummer)

Game monitor!

Ett svenskt program som använder kontantkortsprincipen för att begränsa barnens spelande och chattande.

Du kan själv ställa in vilka program som ska övervakas, och anger en tids pott för programmen. När tiden börjar ta slut får man en påminnelse, så att man ska kunna avsluta det man håller på med. När tids potten är slut, går det inte att köra programmet mer.

Programmet funkar i Windows, och kan övervaka alla typer av program, både datorspel, fildelningsprogram som DC++ och olika chattprogram.

Läs mer om Game Monitor: www.gamemonitor.se

Liten dosa från Creative förbättrar ljudet

Xmod är namnet på Creatives lilla dosa som företaget lovar ska ge bättre kvalitet på ljudfilerna. Ljud som är bättre än cd-kvalitet utlovas.

Tanken är att den ska kopplas in mellan högtalare eller hörlurar och omvandla musiken till den standard som Creative kallar X-Fi Xtreme Fidelity och framställs som högkvalitativt 24-bitars surroundljud.

Creative förklarar tekniken med att "Xmod förhöjer de låga och höga frekvenserna och förbättrar ljud dynamiken". Därmed ska ljudet bli bättre än så kallad cd-kvalitet eftersom Xmod återskapar ljud som förlorats vid komprimering.

Xmod är den första produkten i en lång serie som alla baseras på funktioner från X-Fi korten. Överallt där det finns behov för bättre sätt att använda ljud kommer Creative med någon form av X-Fi-baserad lösning, säger Creative produktchef Jan Ström. Butikspriset för Xmod ligger på cirka 800 kronor.

KÄLLA: COMPUTERSWEDEN

Gratisprogram underlättar spelkonvertering från PC till Mac

Att spelutbudet på Macintosh-plattformen är förhållandevis dåligt, beror bland annat på att PC-spel som skall portas till Mac kräver en massa konvertering av kod ämnad för DirectX till OpenGL.

Grafikkortstillverkaren ATI har nu dock släppt ett gratisverktyg som kan underlätta denna konvertering vid namn HLSL2GLSL. Mer information om programmet finner du på dess hemsida, där du också kan tanka hem det. <http://sourceforge.net/projects/hlsl2glsl>

KÄLLA: IT-NYTT.NU

Många fildelare i Sverige

Svenskar är flitiga fildelare och mest aktiva är de yngre: Sex av tio har använt ett fildelningsprogram.

Sammanlagt är minst 20 procent av svenskarna, eller 1,3 miljoner personer, fildelare, visar statistik från SCB. Personer mellan 16 och 24 års ålder fildelar mest i Sverige. I den gruppen uppger 57 procent att de någon gång använt ett fildelningsprogram. Även bland de något äldre är fildelningsvanan stark: Nästan hälften av 25- till 34-åringarna är eller har varit fildelare, uppger de i SCBs stora undersökning om svenskars it-vanor.

I undersökningen har runt 3 700 personer tillfrågats om vad de har gjort på internet. I hela gruppen, som omfattar personer mellan 16 och 74 års ålder, har var femte använt ett fildelningsprogram. Det ger 1,3 miljoner fildelare i Sverige, men siffran kan vara högre eftersom personer under 16 års ålder inte tillfrågats.

Ett rimligt antagande är att ännu yngre personer fildelar i stor utsträckning, säger Anders Hintze, statistiker på SCB.

Frågan som ställs preciserar inte om fildelningen är av ett sådant slag att den bryter mot upphovsrättslagstiftningen.

Mer än hälften av svenskarna har tillgång till bredband hemma och andelen är något högre bland män, 60 procent, än bland kvinnor, 51 procent. Priset tycks inte vara en viktig orsak för den krympande grupp som inte använder internet. I den gruppen uppger i stället fyra av tio att behovet inte finns.

E-post står sig väl i topplistan över svenskarnas internetvanor och överträffas bara av "att söka information om varor och tjänster". Sex av tio har ännu inte handlat på nätet och bara elva procent uppger att de använt ip-telefoni.

Anledningen till att personer under 16 års ålder inte deltar i undersökningen är den administrativa börda det skulle innebära, eftersom SCB då måste ha målsmans godkännande.

KÄLLA: [HTTP://COMPUTERSWEDEN.IDG.SE](http://COMPUTERSWEDEN.IDG.SE)

Förenings sida

Internordiskt villasamarbete

av Lars Malmquist, ordförande i Lindö Villaägareförening i Norrköping

Lindö är ett villaområde i Norrköping där det bor omkring 5 000 personer. Vi har sedan 2001 begåvats med en etanolfabrik på ett avstånd av ca 700 m till närmsta villa i området. Man producerar i dag 55 000 ton etanol om året. När fabriken skulle börja byggas deltog föreningen i en studieresa till en motsvarande fabrik i Finland för att där övertygas om att det inte skulle förekomma buller eller lukt från "vår" fabrik. Vi fick också information från den blivande fabriksledningen om att det i värsta fall skulle kunna kännas en svag lukt av bageri eller bryggeri under max 3 % av tiden. Hur tid sedan räknas är ett helt kapitel för sig.

Tji vad man bedrog oss. Vår fabrik hade inte byggts efter samma mallar som finlandsfabriken och redan första dagarna efter start klagade vi i högan sky. Fabriksledningen och Länsstyrelsen var snart övertygade att så här kunde det inte få fortgå. Vi fick igenom restriktioner om att man bl.a. inte fick ha produktionen igång när vinden låg mot vårt villaområde alldeles speciellt inte när det var sommar och man vistas mer utomhus.

Åren har gått, restriktionerna har förändrats, vi har haft många sammanträden med fabriksledningen, jag har suttit som moderator vid stormöte och de har tvingats att investera 10-tals miljoner för att reducera utsläppen till luft. Många av våra krav har blivit tillgodosedda och vi har ett bra samarbete med fabriksledningen.

Nu kan vi hjälpligt leva med utsläppen som har blivit väldigt mycket mindre även om det fortfarande kan kännas lite när vinden ligger mot vårt område. Fabriken söker dock

nu tillstånd för att bli fem ggr större så visst är vi fortfarande på vår vakt!

Till saken:

I Studstrup på Jylland i Danmark inte långt från Århus, ett samhälle med 5-6 hundra personer, hade man hört talas om att det finns en etanolfabrik i Norrköping. Det planerades nämligen en stor etanolfabrik i samhället och det skulle inte bli mer än ett hundratals meter till närmsta bebyggelse. Via en av våra dagstidningar hade man fått information om vår Villaförening och fått mitt namn. I Studstrup hade man en motsvarighet till vår förening och en intensiv mailkontakt etablerades. Det resulterade i att två personer med videokamera och ett stort reportageblock kom hit med flyg, det filmades, vår arbetsgrupp m.fl. intervjuades och man reste hem styrkta i sin övertygelse att någon etanolfabrik ville man absolut inte ha i Studstrup.

Med en bra hemsida, stormöte och flera TV-reportage från möte och intervjuer med oss i Sverige fick man sin motsvarighet till vår Länsstyrelse lite undrande. Det resulterade i att en delegation på 20 man besökte vår etanolfabrik och man ville då också ha ett separat möte med vår arbetsgrupp vilket genomfördes i Länsstyrelsens regi.

Slutresultatet har blivit mycket positivt. **Alla planer på en etanolfabrik i Studstrup har lagts på is, den får byggas någon annan stans i Danmark men inte i Studstrup.**

DET VILL JAG KALLA INTERNORDISKT VILLAFÖRENINGSSAMARBETE!

*Det finns all anledning för er i Lindö att känna er stolta över detta samarbete över gränserna.
Redaktörens inlägg*

fortsättning från sidan 12

I detta område blir det betydligt svårare när husen ligger med gaveln mot gatan. Samma tillbyggnader föreslås, men får då betydligt större miljöpåverkan då de blir väl synliga i gatubilden. Byggnaden, som ursprungligen är enkel och smacker, får en klumpig framtoning och det kan bli svårt att urskilja hur den ursprungliga byggnaden såg ut. Oftast måste byggnadsnämnden ändå tillstyrka förslagen eftersom detaljplanen är relativt otydlig.

En byggnad med gaveln mot gatan kan däremot lättare förlängas in mot trädgården, utan att gatubilden påverkas, medan ett hus som har fasaden mot gatan förlorar sin karaktär om det förlängs.

Husen med bara en våning ligger på smalare tomter och har endast tillbyggnadsmöjlighet in mot trädgården, ej med en extra våning.

För de hus som har två fulla våningsplan föreslås i regel tillbyggnad i vinkel eller som förlängning. Husens ursprungliga smäckra karaktär påverkas då starkt.

Bli medlem i Svenska byggnadsvårdsföreningen

Svenska byggnadsvårdsföreningen är en landsomfattande ideell organisation som bland annat verkar för ökad medvetenhet om värdet av att vårda och bevara byggnader och bebyggelsemiljöer från alla tider.

Du kan kontakta Byggnadsvårdsföreningen på nedanstående adress och telefon eller gå in på deras hemsida och anmäl dig direkt: www.byggnadsvard.se

ADRESS

Box 6442, 113 82 Stockholm

FAX

08-30 87 99

TELEFON

08-30 37 85, 08-30 67 85

I väntan på våren 2007

Apelsinkaka med rosmarin

150 gr smör eller margarin
4 ägg
2,5 dl socker
3,5 dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
Rivet skal av 1 apelsin
½ dl färskpressad apelsinsaft
½ dl stött eller finhackad rosmarin

Smält smöret och låt det svalna, vispa ägg och socker vitt och pösigt. Rör ner mjölet och bakpulvret blandat. Vänd ner apelsinskalet, tillsätt det avsvalnade smöret, apelsinsaften och rosmarin, blanda väl. Häll smeten i en smord och bröad form med avtagbar kant c:a 2 l. Grädd i 150-175 graders ugn ca 60 min.

TEXT: MARGARETA ROSENGREN

Intresserad av trädgård och växter, här nedan får du nyttiga länkar med väldigt mycket och varierande information.

www.odla.nu
www.alltomtradgard.se
www.garden.se
www.uk.gardenweb.com/forums/sverige/
www.tradgard.org
www.odlingstips.com
www.basselforsgarden.se

Titta även in på Margareta Rosengrens hemsida, här finns en hel del trevlig och nyttig information:

www.rosengrensskafferi.se

Ja, det var väl inte mer än väntat, efter förra årets vargavinter och på det en riktigt het sommar så har vi nu fått något helt annat, odefinierbart. Jag vet inte vad vi skall kalla det? Vi har fått en engelsk vinter i år, brukar jag säga till min man i mina mest optimistiska stunder, bra för växterna, tror jag? Kanske lyckas jag övervintra min fjärilslavendel, som jag av ren lathet låtit stå kvar i sin kruka ännu så länge ser den "pigg" ut!

Tibasten har redan börjat visa sina rosa små blommor nu när detta skrivs i mitten av januari, ur led är tiden. Men erkänn att det känns mörkt och dystert utan snön, jag som från början är halländska är ganska härdad men det var ju det som var vitsen med att flytta längre norrut, man slapp de tunga mörka vintrarna som bara var en ända lång väntan på våren. Ännu är det inte dags att sätta några små örtfrön, men snart!

Måste berätta för er om en fantastisk skapelse som vi hade i Örtagården i somras, det var Stevia, det svenska namnet är Sötflockel och den var verkligen söt, i smaken, till utseendet var den kraftfull och ståtlig. I Japan där Aspartam (ett sötningsmedel som används av bl.a. diabetiker) är förbjudet, använder man ofta pulver av denna ört istället.

Stevia lär vara 300ggr sötare än socker, det tvivlar jag lite på. Visst var örten söt men 300ggr låter mycket, den lär också vara rena hälsoörten, höjer inte blodsockerhalten, innehåller inga kalorier och är också bra för tänderna. Örten tål inte temperaturer under 10 grader men jag lyckades övervintra min planta som inomhus krukväxt förra året. I år verkar den just nu livlös. Ute blev den en halvmeterhög ståtlig växt som man kan använda i sockerkaksbaket. Runåberg fröfirma har fröer. Det finns inte så mycket spännande att berätta på örtfronten just nu, men jag väntar spánt på hur utveck-

lingen av mina två små plastbyttor med Rosemarin skall bli. Strax före jul köpte jag två st. för att ha i en maträtt, klippte ner dem sen blev de stående i fönstret. Ni vet hur december är, inte städas det så mycket då, i alla fall inte hemma hos mej. När vi dagarna före jul skulle röja upp i röran fann jag de små live, och tro det eller ej de såg fullt friska ut med nya små spirande blad. Jag vattnade dem men har ännu inte vågat plantera om dem, rädd att ta död på dem.

Rosemarin som inte är vinterhärdig här i vårt klimat brukar också vara svår att övervintra inomhus. Det sägs att örten blir bäst vid havet, den tycker om det fuktiga klimatet. I norra England har jag sett fantastiska rosemarinhäckar, det kommer ofta snö där, men de har ingen tjäle i jorden som hos oss. Det brukar vara svårt att skapa ett så kallt frostfritt, ljust och fuktigt rum att örten trivs. Men om man lyckas med det så blir man belönad med det underbaraste små ljuvliga ljusblå blommor man kan skåda, fram på vårkvisten, helt bedårande.

Det dröjer någon månad ännu tills jag ev. får njuta av den blomningen. Då skall jag baka den godaste rosemarinkakan jag vet och dekorera kakan med de härliga blommorna.

Lite nyttigare...

Smalmat 1

Det här behöver du:

4 st kycklingfiléer

Marinad: 2 msk Soja, salt o peppar, saften av 1 apelsin eller 1 dl spädd apelsinjuice

Tillbehör: honungsmelon, färsk mynta och potatis

Så här gör du:

Dela melonen och ta bort kärnor och skal. Skär fruktköttet i tärningar och blanda med hela, färsk myntablåd. Håll den sparade marinaden över. Sätt köttet på spett och lägg upp med melon på tallrikar. Kokt potatis till.

Förberedelser

Förbered marinaden och grilla kycklingfiléerna, ge filéerna yta på grillen och kör färdigt i ugn (ca 20 min på 175 gr.) Eller kör helt färdigt på grillen enligt nedanstående.

Marinad: Blanda soja, salt, peppar och apelsinsaft. Spara cirka en tesked. Gnid in kycklingfiléerna och låt dem dra i marinaden i kylskåp ca. 1 timme, innan det är dags för grillen. Lägg bitarna på gallret och grilla ca 30 min tills bitarna är genomstekta, anpassa avstånd till grillbåden så inte kycklingen blir bränd.. Vänd bitarna ungefär var 4-5 minut.

Smalmat 2

Det här behöver du:

16 st. filéer av plattfisk, exempelvis rödspätta, 4 st salladslök, 2 st lime, 2 msk matolja, 1 chili (inte så stark), 2 st vitlöksklyftor, 1 dl

färsk koriander, lite salt o peppar. Du behöver vidare:

2 st paprikor(valfritt), 2 st tomater, 2 st morötter och några blad av salladskål.

Förberedelser

Rätten kräver att du förbereder marinaden minst fyra timmar innan rätten skall serveras. Blanda ingredienserna till marinaden av finsstrimlad salladslök, saften från limefrukterna, oljan, urkärnad och finhackad chili, rensad och finhackad vitlök, och det mesta av den färska hackade koriandern. Smaka till sist av med salt och peppar.

Lägg fiskfiléerna i marinaden och låt dem dra minst fyra timmar. Du kan även ha fiskfiléerna en kortare tid i marinaden, låt dem rinna av lite, vänd dem sedan i en blandning av mjöl och ströbröd. Därefter steks de i någon minut i stekpanna.

Så här gör du:

En stund innan rätten skall serveras strimlas de rensade paprikorna, tomaterna utan kärnor samt morötterna och läggs i marinaden. Lägg ett par salladsblad på fyra tallrikar och fördela marinaden. Det ska helst vara mycket marinad på varje tallrik. Lägg fiskfiléerna överst. Garnera till sist med färsk koriander.

Gott till grillat

1 liten röd lök, 2 klyftor vitlök, 2 st stjälkar blekselleri, 2 brk krossade tomater med örter, 4 msk chilisås, 1dl vatten, ½ buljongtärning, lite salt och krossad svartpeppar.

Gör så här:

Fräs den hackade rödlöken, vitlöken och bleksellerin som är skuret i små bitar.

Obs! Låt det inte ta färg för mycket. Blanda därefter i de krossade tomaterna, chilisåsen och vattnet, lägg därefter i den halva buljongtärningen och låt puttra ihop några minuter.

SMAKLIGA MÅLTIDER!

Dietlagen

1. Om du äter något, och ingen ser dig så innehåller det inga kalorier.
2. Då du äter en godisbit samtidigt som du dricker en sockerfri läsk, så slår den sockerfria läsk ut godisets kalorier.
3. Då du äter tillsammans med en vän räknas inte din mats kalorier, så länge du inte äter mer än din kompis.
4. Mat som används för medicinska ändamål räknas aldrig, t.ex. varm choklad, konjak, rostat bröd, ostkaka.
5. Om du skaffar dig feta vänner så ser du smalare ut.
6. Mat och godis som intages på bio innehåller inga kalorier eftersom de är en del utav underhållningspaketet.
7. Delar av kakor innehåller inga kalorier, ty då man delar kakan rinner kalorierna ut.
8. Nattamat innehåller inga kalorier. Kylskåpets lampa är inte stark nog att visa kalorierna vägen till vad man plockat ut ut kylan.
9. Matrester som finns på skedar och knivar vid förberedandet av matlagning och bakning innehåller inga kalorier.
10. Mat med samma färg har samma antal kalorier i sig. Exempel på detta är spenat och päronglass samt champinjoner och vit choklad. Choklad är en universell färg och går att byta mot vilken som helst.

Temadag om vatten och rörinstallationer i gamla och nya hus

En regnig och blåsig sen höstdag bevistade undertecknad denna informativa och intressanta temadag. Dagen anordnades av Svenska Byggnadsvårdsföreningen, och hölls på Hotell Statt i Katrineholm. Detta får bli en kortare sammanfattning av några av föreläsarnas inlägg angående vatteninstallationer i våra hus och hem.

Först ut var Anders Franzén, antikvarie med egen verksamhet i Uppsala (medverkade i förra numret av Egnahemsägaren). Anders berättade om problematiken med VVS i hus, framför allt i ett historiskt perspektiv.

Ett faktum som fastnade, de byggnader som har stått sig längst i det här landet är väl ventilerade träkonstruktioner eller stenbyggnationer, men ett har de gemensamt, det fanns inget vatten inomhus. Anders visade flera exempel på detta, bland annat visthus/härbren i Dalarna och ett flertal gamla kyrkor med anor från 1100-1200-talet.

Med århundradenas gång och ökande användning av vatten inomhus, har kostnader för skador med fukt och vatten, nått astronomiska höjder. Siffror som nämns idag är cirka 100 miljoner/vecka. Statistiskt är det mest skador i badrum.

Rörmokare i massproduktion utgör en stor risk för en framtida vattenskada, arbetstakten är väldigt hög och därmed är det också lätt att det uppstår fel eller brister i installationer. En del lösning av problemet är att separera bad och tvättutrymmen från själva bostaden och bygga dem i angränsande yta till huset. Inkommande vattenledningar och vidare förningar görs

i torpar- eller kryppgrunder där så är möjligt och att dessa rör blir välisolerade mot påverkan utifrån. Inga skarvar bör finnas i ledningar dragna i väggar, golv eller tak. Detta och mer därtill finns att läsa om på "säkert vatten": www.sakervatten.se

Christer Nordemo (se bild nedan), f.d. rörmokare och arbetsledare pratade en hel del om samspelet mellan äldre och modern VS-teknik, som han själv fått tillämpa i det hus familjen bor i, med bland annat byte och ny installation av en vattenberedare på övervåningen. Christer är en entusiast när det gäller VS och han har en passion för gamla kranar, en del av dessa något äldre kranar hade den före detta rörmokaren med sig och förevisade oss som fanns i publiken. Spara, renovera och återanvänd kan tyckas vara ett motto för

Christer. Mitt personliga tyckande i frågan om gamla kranar och handfat, får bli att funktion går före design och skulle dessa två gå att kombinera, så är det alldeles förträffligt.

Efter en välsmakande lunch var det dags för Göran Nilsson från Röranalys AB att äntra scenen och berätta om hur man återställer gamla avloppsrör utan några större fysiska ingrepp. Med hjälp av optisk analys och dokumentation av gamla stammar och stick ställs diagnos, därefter tas ett åtgärdsprogram fram om så behövs.

Åtgärdsprogrammet kan innefatta rengöring och nybeläggning av de gamla rören och det hela avslutas med en infodring eller relining som det också heter. Relining kan lättas förklaras med att man tillverkar ett helt nytt rör inuti det gamla rören.

Rören beläggs invändigt under kamerabevakning med en elastisk massa av hårdplast (epoxy eller polyester). Med kameratekniken kan man säkerställa att hela det invändiga röret får rätt mängd av massan.

Så här går renoveringen till. Röret rensas först helt rent från rost och andra avlagringar. Rörets insida torkas med hjälp av en vakuumsug. Polyetenslangen anpassas till rätt längd. Slangen fylls med ett tvåkomponentslim. Slangen passerar genom en mangel där limmet sprids ut över hela ytan. Slangen går vidare in i ett tryckkärl där den rullas upp och sedan vrängs i in röret. Efter att slangen pressats in i hela rörets längd, avslutar vi indrivningen. Trycket i slangen gör att den pressas ut mot rörväggen, där den limmas fast under härdningsprocessen. Nästa dag försluter vi rörändarna med speciella stålband och monterar serviceanslutningarna. Röret är sedan klart att ansluta mot befintlig ledning med standardkopplingar.

Detta får avsluta rapporten från hotell Statt i Katrineholm.

TEXT OCH FOTO (AV CHRISTER NORDEMO):
ANDERS LAMPINEN

Undvik vattenskador

VASKA broschyren som är framtagen av Länsförsäkringar ger dig vägledning om skötsel och underhåll. Broschyren innehåller också råd och anvisningar med beprövade vattenskadesäkra tekniska lösningar, för dig som renoverar eller bygger om.

Mer information går att hitta på: www.lansforsakringar.se

Spara El - gagna klimatnyttan

2 av 3 svenskar är omedvetna om att förändrad elanvändning och elproduktion i Sverige påverkar produktionen i kolkraftverk i länderna runt om kring oss. I och med detta påverkas utsläppen av växthusgaser.

Produktionen i kolkraftverk påverkas mest när man effektiviserar användningen av el i Sverige. Genom att ersätta en enda glödlampa med en lågenergilampa, kan de årliga koldioxidutsläppen reduceras med cirka 50 kilo.

I Sverige är 95 procent av elproduktionen koldioxidfri. Genom att elsystemen i de nordeuropeiska länderna är så sammanlänkade att varje minskning av elanvändning eller ökning av elproduktionen i Sverige, leder till att utländska kolkraftverk producerar mindre.

Med andra ord så finns det all anledning att använda elen på ett effektivare sätt och därmed minska utsläppen av koldioxid.

KÄLLA: ENERGIMAGASINET 7-06

Skatt på trafikförsäkringspremie m.m.

Promemorian behandlar ett förslag om skatt på trafikförsäkringspremie och trafikförsäkringsavgift. Enligt förslaget ska skatt på trafikförsäkringspremie betalas av de försäkringsgivare som meddelar trafikförsäkring. Vad gäller skatt på trafikförsäkringsavgifter är Trafikförsäkringsföreningen skattskyldig. Skatt tas ut med 34 procent av pre-

mien på trafikförsäkringen och med 34 procent av 90 procent av den mottagna trafikförsäkringsavgiften.

Lagen föreslås gälla från och med den 1 juli 2007. Bestämmelserna föreslås gälla för premie och avgift som avser tid efter ikraftträdandet.

Remisstiden löper ut den 24 januari 2007.

Läs mer: www.regeringen.se/sb/d/6187/a/74048

Öppen spis utan skorsten

Ja, det är faktiskt möjligt. Du kan skaffa en öppen spis och en hemtrevlig brasa utan att behöva installera skorsten. Det finns olika typer av spisar; brasa med gel, gasbrasa eller elbrasa:

Flame Gel eller alkoholgélé - Du applicerar en geleliknande massa på vedträna eller placerar burkar med gel bakom vedträna. Denna gel brinner med en låga som är ofarlig och som ej sotar. Endast vattenånga avges.

Gasol, naturgas eller stadsgas - Du monterar en gasbrännare under de vedträna som ligger i spisen och får då en vackert brinnande brasa.

El - en elektrisk brasakande både ett mysigt brassken och en behaglig värme. Det finns numera en hel del tillbehör. Vill man t.ex. ha doft av ved och brasa finns faktiskt särskilda doftpinnar som man kan använda i sin skorstensfria brasa. Det finns också gél med sprakljud som ger en mer känsla av en äkta brasa.

Nyhet i Sverige! Numera kan du också köpa bränslepatroner som ger en bredare låga än en brasgelburk. Bränslepatronerna brinner i 2-2,5 timmar och finns med eller utan doft av t.ex. gran, kanel, vanilj, björnbär. Doften påminner om den du får från doftljus.

Tänk på:

Viss brandrisk föreligger alltid vid hantering av brännbart material. Brasgelé finns i olika varianter. Tänk på att följa anvisningarna noga. Välj helst en brasgelé som är så trögflytande som möjligt.

Det har inträffat tillbud där gelburken välts omkull. Har man ett lättflytande bränsle är det då mycket svårt att undvika att en brand utbryter. Ett trögflytande bränsle innebär också en risk, men ger bättre möjlighet att förhindra en spridning av elden ut på vardagsrumsgolvet.

Väljer du att hänga din skorstensfria brasa på väggen - kontrollera att den verkligen monteras korrekt så att den inte faller ner.

OBS! Använd aldrig en brasa utan skorsten i ett alltför litet rum. En brasa kräver en stor mängd syre. Se till att rummet är stort och att ventilationen är god så riskerar du inte att syrebrist uppstår

KÄLLA: WWW.BRASA.SE

MALÖR försäkring när du har hantverkshjälp i hemmet eller på gården

Du som har villa och/eller fritidshus se till att du har en bra försäkring när du och dina vänner fixar med huset. Du behöver inte meddela oss i förväg vem som hjälper dig försäkringen gäller ändå. Även om du inte alltid är juridiskt ansvarig så kan det moraliska ansvaret kännas tungt om det inträffar en allvarlig olycka.

Så här fungerar MALÖR

Försäkringsbeloppet är 400 000 kr.

Om olycksfallet leder till medicinsk invaliditet får den skadade ett inkomst skattefritt engångsbelopp. När invaliditetsgraden fastställts utbetalas motsvarande andel av försäkringsbeloppet. Om invaliditeten exempelvis skulle fastställas till 20 % betalas alltså 20 % av försäkringsbeloppet.

Vid olycksfall som kräver läkarvård ersätts kostnader upp till 100 000 kr med 1 500 kr i självrisk. Ersättning kan exempelvis lämnas för vård och behandling, skadade kläder och glasögon, resor samt andra merkostnader som uppkommer i direkt samband med olycksfallet, samt kostnader för hjälpmedel vid invaliditet.

Om den skadade avlider till följd av olycksfallet utbetalas 40 000 kr till dödsboet.

Viktigt om MALÖR

Försäkringen omfattar dig själv, din familj, dina vänner och bekanta och andra tillfälligt anlitate medhjälpare. Du behöver inte meddela oss i förväg vem som hjälper till - försäkringen gäller ändå.

Försäkringen **gäller inte** när du anlitar egna företagare, personer som är fast anställda hos dig eller som är anställda i din näringsverksamhet. Försäkringen omfattar heller inte arbete på flerbostadsfastighet.

Försäkringsbeloppet avtrappas med fem procentenheter per år från och med det år den skadade fyller 56 år. Efter det året den skadade fyllt 65 år beloppet 100 000 kr. Försäkringsbeloppet varierar alltså beroende på den skadades ålder.

Vad kostar försäkringen?

Premien är 495 kr/år

HÄR HITTAR DU FÖRSÄKRINGEN: www.lrforsakring.se/LrfForsakringNodeServlet?command=layout&n=1370

Om du har några frågor är du alltid välkommen att ringa deras Kundtjänst på telefon 08-696 21 00.

Elcertifikatpriset inkluderas i elpriset

Från och med den första januari 2007 gäller ändringar i lagen om elcertifikat. Ändringarna innebär bland annat att systemet förlängs till år 2030, ambitionsnivån höjs och konsumenternas ställning förbättras.

Elcertifikatsystemet infördes år 2003 och är ett lagstadgat system som ska öka elproduktionen från förnybara energikällor som t.ex. vind, biobränsle och småskalig vattenkraft. Under elcertifikatsystemets första tre år har andelen el som producerats med förnybara energikällor ökat med cirka 6 procent (4,2 TWh). Det motsvarar den totala elanvändningen i en stad av Göteborgs storlek.

För konsumenternas del innebär lagändringarna att det blir lättare att jämföra elpriser. Tidigare har konsumenterna varit tvungna att räkna med elleverantörens pris för elcertifikat utöver själva elpriset för att få rätt prisbild.

Nu ska alla elleverantörer inkludera elcertifikatpriset i nya elprisavtal, vilket underlättar prisjämförelser mellan olika elleverantörer, säger Maria Westrin, handläggare på Energimyndigheten.

En annan lagändring rör elcertifikatsystemets livslängd. I syfte att skapa stabilitet och långsiktighet för investeringar i förnybar elproduktion förlängs nu systemet till år 2030, i stället för som tidigare var beslutat år 2010. Läs mer om elcertifikatsystemet på www.energimyndigheten.se/elcertifikat

MEDLEMSFÖRMÅNER

Titta in på hemsidan under våren. Nya förmåner är på väg in!

Advokathjälp. 1/2 timmes fri rådgivning per kvartal. Förmedlas genom kansliet.

Brandsläckare/brandskyddsutrustning. *Anglo Nordic.* Tel 0150-76000.
Pulversläckare 2 kg 230.-. Pulversläckare 6 kg 580.-. Brandvarnare 40.- - 110.-.
Pulversläckare 6 kg + brandvarnare + brandfilt 840.-. Priser inkl moms.

Konsultation och experthjälp vid byggnadstekniska frågor. Kontakta kansliet eller 0220-31307.

Larm och teknikprodukter. *Secronic.* www.secronic.com Tel 0706-114146.

RAMIRENT. Uthyrning av byggmaskiner och materiel, www.ramirent.se eller ring kansliet, 019-24 65 20. Uppge avtal AVT1620 och visa medlemskort.

Solfångare. *Miljö-Konsult AB.* Söderbymalmsvägen 6 A, 136 45 Haninge. Tel 08-7452200
Hemsida:www.miljo-konsult.com.

Storuman Energi. Nytt elavtal.. Gäller från och med 1 mars 2007. Se www.storumanenergi.se eller ring kansliet, 019-24 65 20.

Tankrengöring och besiktning. *Ragnsells,* 10%. Tel 020-21 20 21.

Teknisk rådgivning och hjälp. Fri teknisk rådgivning och förmånlig teknisk hjälp. Kontakta kansliet eller 0220-31307.

Villaolja. Minst 150:- rabatt per kubikmeter hos *Statoil* 020-320320. Avtalsnr 1002574364.

Villaolja. *Vågbrytaren Olje AB.* Ring 020-422100 eller 0480-29992 för prisuppgift.

Värmepumpar. *Thermia.* För mer information, kontakta kansliet

Du kan fortlöpande informera dig via www.egnahemsagarna.se om alla de förmåner och extraerbjudanden som finns vid varje tillfälle. Utveckling sker hela tiden, så besök vår hemsida regelbundet.

B

egnahemsägarna
Box 9050, 700 09 Örebro

"Ur led är tiden"

Bilder tagna i december 2006

